ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Беларускі УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 11 (1009) ● ЧАЦВЕР, 5 красавіка 1973 г. ● Цана 2 кап. ● Год выдання XXXVIII

НАВУКОВАЯ СПРАВАЗДАЧА

У трыццаты раз сабраліся маладыя даследчыкі універсітэта на сваю навуковую канферэнцыю. У трыццаты раз яны дэманструюць свае ўменне весці навуковы пошук, імкненне авалодваць новымі ведамі. У 57 секцыях і падсекцыях, якія працуюць на канферэнцыі, будзе прачытана больш 700 дакладаў і паведамленняў па самых разнастайных раздзелах фізікі, біялогіі, матэматыкі, філалогіі і іншых.

Характэрна, што кожны год расшыраецца тэматыка студэнцкіх навуковых даследаванняў, узрастае іх актуальнасць. І невыпадкова, што і сёлетняя канферэнцыя мае шырокую праграму, новыя секцыі, цікавыя вынікі.

Наш кар.

ПЕРШЫЯ СУСТРЭЧЫ, ПЕРШЫЯ ЎРОКІ

Добра прайшла ў сёлетнім навучальным годзе педагагічная практыка студэнтаў стацыянара і вячэрняга аддзялення геаграфічнага факультэта. Яна ў многім адрознівалася ад практыкі мінулых год. Вывучэнне перадавога вопыту мінскіх настаўнікаў дазволіла адабраць рад новых школ, у якіх студэнты змаглі атрымаць многа карыснага і цікавага. Упершыню праводзілася, напрыклад, педпрактыка па геаграфіі ў школах №№ 9, 38, 50, 51, 70, у вячэрняй школе № 21. Не былі забыты і нашы традыцыйныя школы — №№ 21,33, 40 і іншыя. Будучыя настаўнікі пазнаёміліся з вопытам перадавых педагогаў, а ў школах №№ 21, 28 і 73 кіравалі студэнтамі вопытныя дырэктары школ, географы па спецыяльнасці.

Першыя самастойныя крокі, першы ўрок надоўга застаюцца ў памяці, а многія памятаюць свае першыя поспехі і няўдачы ў педагагічнай працы ўсё жыццё. Вядома, і ў гэтым годзе не абышлося без трывог і хваляванняў, праверак і сумненняў. І гэта зразумела: у школе студэнт адказвае не толькі перад сваімі выкладчыкамі-метадыстамі, але і перад дзесяткамі і сотнямі дапытлівых вучнёўскіх вачэй, якія заўважаюць кожны рух маладога педагога.

Якімі яны будуць, гэтыя першыя сустрэчы з вучнямі, першыя ўрокі? Гэтыя пытанні хвалявалі нашых практыкантаў задоўга да практыкі. Але сустрэчы са школай былі даволі ўдачнымі.

З першых жа урокаў упэўнена адчувала сябе гаспадарамі ў класах большасць студэнтаў. Гэта Н. П. Жарыкава, В. А. Палятаеў, Е. Н. Ільіна, Л. Г. Марозава, Т. Г. Алтуніна, Г. Л. Гвардзіна і многія-многія іншыя. Прыемна, што студэнтаў, якія добра праявілі сябе, намнога больш, чым тых, хто не адразу знайшоў сваё месца ў школе.

Прыкметна палепшыліся ў параўнанні з мінулым годам адносіны практыкантаў да выхаваўчай пазавучэбнай работы. Нават формы сталі больш разнастайнымі. Побач з традыцыйнымі экскурсіямі і класнымі гадзінамі, піянерскімі зборамі і геаграфічнымі вечарамі студэнты праводзілі канферэнцыі чытачоў і паходы, геаграфічныя гульні і спаборніцтвы. Студэнткі-практыканткі В. Г. Бужымская і Н. А. Кананові ч разам з класным кіраўніком, настаўніцай геаграфіі Г. К. Лісоўскай арганізавалі з вучнямі восьмых класаў школы № 50 збор металалому, працавалі на прадпрыемствах, а на заробленыя грошы вучні разам з практыкантамі зрабілі экскурсію ў Ленінград.

Школа № 38 пачала гэты навучальны год у новым будынку. І, як часта бывае ў такіх выпадках, не хапала дапаможнікаў, не было яшчэ геаграфічнага кабінета. І вось студэнты-практыканты дапамаглі абсталяваць кабінет і папоўніць яго нагляднымі дапаможнікамі. Значную долю працы ўзялі на сябе Л. Г. Марозава, А. Ф. Кананюк, В. А. Палятаеў і іншыя. Прыкметна ўзбагацілі картамі і іншымі дапаможнікамі вячэрнюю школу № 21 студэнты-вячэрнікі нашага факультэта, якія праходзілі тут практыку пад кіраўніцтвам метадыста І. Б. Белавусавай.

Настаўнікі і метадысты неаднаразова сустракаліся на нарадах ва універсітэце, абменьваліся думкамі, дабіваліся адзінства патрабаванняў да студэнтаў-практыкантаў. У гэтым годзе факультэт адмовіўся ад традыцыйных справаздач студэнтаў з выкладаннем асноўных этапаў практыкі. Такія справаздачы не актывізавалі мысленне. Замест гэтага студэнты рыхтавалі тэматычныя справаздачы па загадзя прапанаваных тэмах. Яны даволі разнастайныя: «Выхаванне савецкага патрыятызму на ўроках геаграфіі», «Пазакласнае чытанне па геаграфіі», «Работа з контурнымі картамі на ўроках геаграфіі», «Праверка і ацэнка ведаў вучняў» і іншыя. Над кожнай працавала па пяць-сем студэнтаў; іх справаздачы былі, такім чынам, калектыўнымі і ўяўлялі, па сутнасці, грунтоўныя даклады, напісаныя на матэрыяле канкрэтнай школы.

Цікава прайшла выніковая канферэнцыя па педагагічнай практыцы. На ёй не толькі былі падведзены вынікі гэтага важнага перыяду вучобы, але і выкладзены асноўныя палажэнні тэматычных справаздач. З цікавымі дакладамі выступілі студэнты І. І. Пірожнік, В. Ф. Абакшонак, Л. В. Пенкрат, Е. Н. Ільіна і іншыя.

Вядома, не ўсе рэзервы паляпшэння педагагічнай падрыхтоўкі студэнтаў выкарыстаны. Яшчэ небагаты наш факультэцкі кабінет методыкі выкладання геаграфіі, не ўсе практыканты адчуваюць неабходнасць у наглядных дапаможніках, не заўсёды ўдачна іх прымяняюць. Былі выпадкі недастатковай падрыхтоўкі да ўрока. Усе гэтыя слабыя бакі выявіліся ў ходзе практыкі, і былі выкарыстаны меры, каб іх ліквідаваць. Але ў цэлым першыя крокі ў педагагічнай працы былі паспяховымі.

В. ЖУЧКЕВІЧ,
доктар геаграфічных навук, прафесар.

Калі сціхае шум на калідорах хімічнага корпуса, лепш адчуваецца напружаны рытм жыцця лабараторый. За кожнымі дзвярыма — свае праблемы, свае пошукі і знаходкі.

У лабараторыі фізічнай хіміі ідзе практыкум. Хтосьці са студэнтаў праводзіць тут першы свой эксперымент, робіць першае маленькае адкрыццё. І вельмі патрэбна часам дапамога выкладчыка. Вось і цяпер спатрэбілася парада дацэнта кафедры М. П. Гілевіча (на здымку справа).

У АБ'ЕКТЫВЕ — ХІМФАК

Творчы настрой на кафедры арганічнай хіміі. Пад наглядам загадчыка кафедры прафесара І. Р. Цішчанкі ідзе аналіз сінтэзаванага рэчыва метадам ІК-спектраскапіі. Засяроджана вядзе эксперымент дацэнт гэтай жа кафедры Л. С. Станішэўскі. (Справа ўнізе).

Фота Д. ПРЭСА.

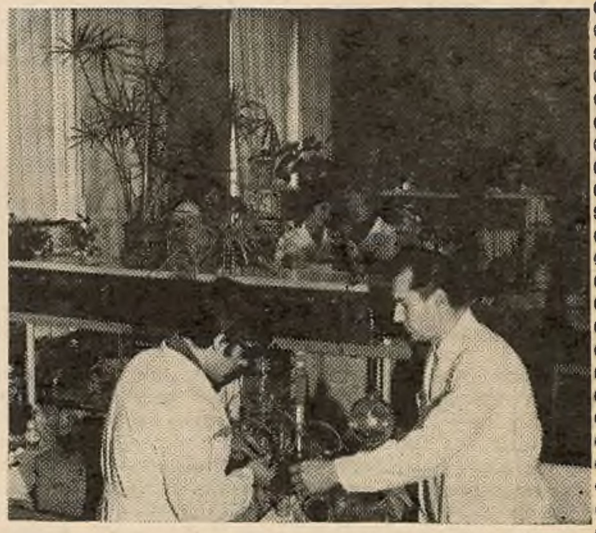

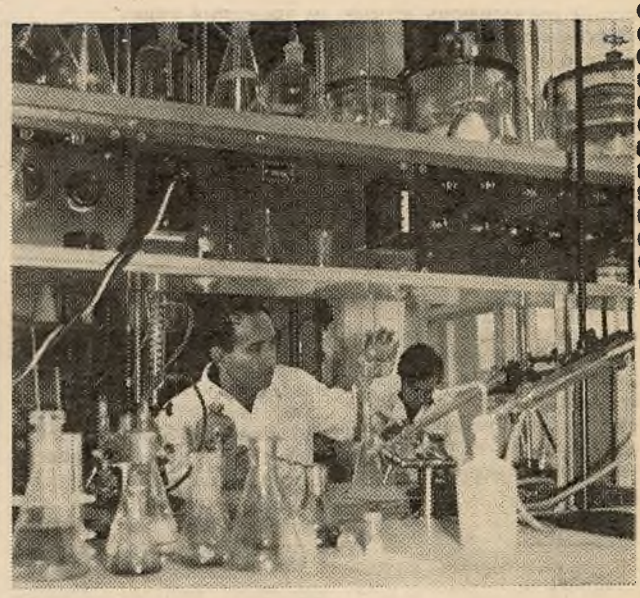

ПРЫЙСЦІ СЮДЫ МОЖА КОЖНЫ

У гэтым кабінеце заўсёды мнагалюдна, асабліва ў другой палове дня, калі заканчваюцца заняткі першай змены. Сюды прыходзяць не толькі рыхтавацца да практычных па палітэканоміі, але і пачытаць свежую газету і проста кніжку, бо ў кабінеце палітэканоміі заўсёды ціха і ўтульна, як дома.

Кабінет пачынаецца з калідора прыгожай і змястоўнай выстаўкай «Рашэнні XXIV з'езда КПСС — у жыццё!». З гонарам расказвае Марыя Фёдараўна Сталпоўская, загадчыца кабінета, што матэрыялы гэтай выстаўкі перафатаграфавалі амаль для ўсіх ВНУ г. Мінска. У самім кабінеце размешчаны выстаўкі «Прадмет і метад палітэканоміі», «Навінкі літаратуры», «Матэрыялы 50-годдзя СССР» і іншыя.

Работа кабінета — добра наладжаны механізм, дзе кожная дэталь на сваім месцы. Падрыхтавацца да заняткаў па палітэканоміі вам дапамогуць стэнды «Літаратура да семінарскіх заняткаў» і «У дапамогу студэнту» (на іх размешчаны метадычная літаратура і ўзоры канспектаў). На сталах — праграмы і плакаты па двух спосабах вытворчасці.

Да паслуг студэнтаў амаль цэлая бібліятэка ў 4290 тамоў. Знайсці патрэбную кнігу дапамагаюць каталогі: алфавітны, тэматычны, навуковых прац членаў кафедры і новых артыкулаў па пытаннях палітэканоміі.

Планам прадугледжаны не толькі бібліяграфічная работа і камплектаванне кніжнага фонду, а і мерапрыемствы са студэнтамі. Кожны месяц лабаранты Рыма Макараўна Бурдыка і Ларыса Мікалаеўна Чарненка праводзяць агляды паступіўшай літаратуры, рэкамендуюць для знаёмства або вывучэння тую ці іншую кнігу. Не так даўно адбыўся вечар сустрэчы з перадавікамі вытворчасці, рыхтуецца другі — пытанняў і адказаў — для студэнтаў юрыдычнага факультэта.

Вялікую работу напярэдадні зімовай сесіі правялі супрацоўнікі кабінета з завочнікамі, тымі, каму належала пісаць курсавыя работы. Для кожнага асабіста па тэме была падабрана літаратура, праводзіліся кансультацыі. У выніку работа студэнта другога курса завочнага факультэта І. Г. Ільіна будзе заслухана на XXX студэнцкай навуковай канферэнцыі.

Па асобаму графіку з 14 да 16 гадзін праводзяцца кансультацыі для студэнтаў стацыянара, жадаючых высветліць тое ці іншае пытанне.

Той, хто аднойчы зайшоў у кабінет, становіцца яго частым госцем. Тлумачыцца гэта не толькі добрым абслугоўваннем і багатай бібліятэкай, а і тым, што працуе кабінет увесь дзень, так што прыйсці сюды можа кожны.

Л. ДРУЗЕВА.

ПЕРАЕМНАСЦЬ ТРАДЫЦЫЙ

Адным з першых крокаў па шляху перабудовы вышэйшай школы з'явіўся дэкрэт ад 2 жніўня 1918 года «Аб прыёме ў вышэйшыя навучальныя ўстановы РСФСР», падпісаны У. І. Леніным, па якому ліквідаваліся ўсе перашкоды для паступлення працоўнай моладзі ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. Дэкрэт быў накіраван на змяненне сацыяльнага саставу студэнцтва і прыцягненне ў вну працоўнай моладзі.

Аднак каб выкарыстаць адкрытыя магчымасці, рабочым і сялянам трэба было атрымаць неабходную падрыхтоўку. Яе і прызваны былі даць рабочыя факультэты. 17 верасня 1920 г. У. І. Ленін падпісаў дэкрэт «Аб рабочых факультэтах», асноўнай задачай якіх было шырокае прыцягненне пралетарскіх і сялянскіх мас у сцены вышэйшай школы.

Улічваючы важнасць рабочых факультэтаў, іх вырашана было прыраўняць да асноўных факультэтаў, што зрабіла рабфакі арганічнай часткай вышэйшых навучальных устаноў.

Падрыхтоўка да адкрыцця рабочага факультэта ў Мінску вялася разам з актыўнай арганізацыйнай работай па стварэнню Беларускага дзяржаўнага універсітэта.

17 красавіка 1921 г. у Мінску адбылося пасяджэнне прадстаўнікоў ЦВК і Саўнаркома Беларусі, часовага праўлення універсітэта, на якім абмяркоўвалася пытанне аб адкрыцці рабочага факультэта. На наступны дзень Прэзідыум ЦВК БССР прыняў пастанову, у якой гаварылася аб адкрыцці універсітэта ў саставе наступных факультэтаў: рабочага, грамадскіх навук, медыцынскага, сельскагаспадарчага і фізіка-матэматычнага.

У маі 1921 г. быў аб'яўлен прыём на рабфак універсітэта і падрыхтоўчыя курсы пры ім. Газета «Звязда» ад 10 мая 1921 г. паведамляла чытачам аб умовах прыёму.

1 чэрвеня пачаліся заняткі на рабочым факультэце. Парог рабфака пераступілі 160 першых слухачоў, у іх ліку 69 рабочых, 72 селяніна і 19 чырвонаармейцаў. Пасля паўтарамесячнай вучобы і канікул было залічана яшчэ 125 чалавек. Партыйныя арганізацыі накіравалі на вучобу 43 чалавекі, камсамольскія — 11, прафсаюзныя — 138, савецкія органы — 72, перавялося з іншых рабфакаў — 19.

На рабфаку была створана моцная партыйна-камсамольская праслойка —62 камуністы і 25 камсамольцаў. Рабочыя занялі 176 месц, сяляне — 109. Узроставы састаў рабфакаўцаў— ад 20 да 30 год.

У вучэбны план уваходзілі: матэматыка, гістарычны матэрыялізм, палітычная эканомія, геаграфія, фізіка, прыродазнаўства, руская мова і літаратура, Канстытуцыя РСФСР, гісторыя культуры, замежная мова. Тэрмін вучобы — тры гады.

За час існавання рабфак Беларускага дзяржаўнага універсітэта падрыхтаваў у вну каля 2 тысяч чалавек.

Традыцыі рабфака БДУ 20-х гадоў развіваюцца ў нашы дні на падрыхтоўчым аддзяленні.

М. ЧУДАЕЎ.

ЯК ЖЫВЕШ, РАБФАК?

Веснавое сонца зачапілася за аконную раму і заглядвае ў акно дэканата. За сталом схіліліся трое: Анатоль Іосіфавіч Кажушкоў — дэкан падрыхтоўчага аддзялення, Валодзя Карагін — сакратар партбюро і яго намеснік Яша Анапрыенка. Хлопцы расказваюць аб рашэннях апошняга партыйнага сходу, на якім Анатоль Іосіфавіч не змог прысутнічаць. Потым усе разам абмяркоўваюць план работы на наступны месяц. Здавалася б, зусім звычайныя абставіны, калі б не адна акалічнасць: шчырая сяброўская нарада-гутарка ідзе паміж дэканам і... студэнтамі.

На падрыхтоўчым аддзяленні існуе такое правіла: студэнты ўсе пытанні вырашаюць самастойна. А дэканат, выкладчыкі дапамагаюць ім, накіроўваюць іх. Інакш і не можа быць там, дзе амаль трэць слухачоў— камуністы.

ВУЧОБА

Жадаючых трапіць на падрыхтоўчае аддзяленне ў гэтым годзе было як ніколі многа (48 чалавек на кожныя 10 месц). Адбор ішоў самы ўважлівы, і вось вынік — 53 выдатнікі пасля першай жа сесіі. Амаль усе, хто адчуваў сябе спачатку няўпэўнена, няцвёрда, зараз з усёй падставай могуць сказаць, што ведаюць не менш учарашніх школьнікаў, а па некаторых прадметах нават больш. Узяць, напрыклад, геаграфію. Чытае яе Зінаіда Якаўлеўна Андрыеўская. І не проста чытае, а імкнецца даць сваім вучням як мага больш ведаў, расказвае аб новых адкрыццях і даследаваннях. (На здымку ўнізе).

Асабліва цяжка было многім з рускай мовай. Школу скончылі некалькі год назад, а для самастойных заняткаў часу не хапала. Але прыйшоў на дапамогу добры, адданы сваёй справе чалавек — Франя Міхайлаўна Літвінка. Настойліва, не шкадуючы часу, прывівае яна сваім выхаванцам любоў да мовы, дае ім трывалыя веды.

Слухачам падрыхтоўчага можа пазайздросціць не адзін школьнік: акрамя ўтульных аўдыторый, кіназалы, чытальнай залы, слухачы розных спецыяльнасцей маюць магчымасць праводзіць практычныя заняткі ў лабараторыях і на кафедрах адпаведных факультэтаў універсітэта.

Вось толькі падручнікаў не хапае. Бібліятэка універсітэта не можа забяспечыць поўнасцю, а ў магазінах — няма. Усё ж знаходзяць нейкае выйсце самі. А каб гэта не паўтарылася і ў наступныя гады, вырашылі хлопцы і дзяўчаты ўсе асабістыя падручнікі пасля вучэбнага года падараваць падрыхтоўчаму аддзяленню.

Вучэбная нагрузка на факультэце вялікая: прыходзіцца амаль занава вывучаць усё тое, што забыта за гады работы на прадпрыемстве ці службы ў арміі. Не ўсім гэта пад сілу. Слабыя не вытрымалі, забралі дакументы адразу ж пасля першых тыдняў заняткаў. Некаторых прыйшлося выключыць за непаспяховасць. Зараз засталіся тыя, хто мае цвёрдае жаданне атрымаць універсітэцкі дыплом па выбранай спецыяльнасці.

На аддзяленні моцныя партыйная і камсамольская арганізацыі. Энтузіязм саміх слухачоў плюс поўнае давер'е выкладчыцкага саставу і дэканата робяць тое, што не зможа зрабіць ні адзін загад, ні адна інструкцыя. Нехта не паспявае—яму адразу ж выдзяляюць шэфа, засумняваўся—прымусяць паверыць у свае сілы.

Няма больш уважлівых слухачоў, чым слухачы падрыхтоўчага аддзялення. Трэба ўсё зразумець, запомніць, каб не было сорамна потым ні перад родным заводам, які накіраваў на вучобу, ні перад сваёй ваеннай часцю. Таму на лекцыях пануе заўсёды цішыня, таму не адпускаюць пасля званка выкладчыка, закідваючы яго рознымі пытаннямі.

— І наогул, добрая гэта справа — падрыхтоўчае аддзяленне, — гаворыць Валодзя Мядзелец, камсорг групы географаў, — яно многа дае нам. І не адны веды.

БЫТ І АДПАЧЫНАК

Яны не толькі разам вучацца. Яны сталі адной сям'ёй. Здаецца, што можа аб'яднаць у такі кароткі тэрмін зусім розных, дарослых, з ужо сфарміраваўшыміся характарамі і поглядамі на жыццё людзей? А яны вось здружыліся. Не бяда, што ў інтэрнаце іх рассялілі па розных пакоях, —займацца можна ўсё роўна сумесна. Географы ходзяць разам у тэатр і ў музеі, рыхтуюць віктарыну. Неяк Наташа Казлова правяла гутарку аб Бетховене. Дачуліся пра гэта і ў іншых групах — запрасілі да сябе. І вось ужо ўсё аддзяленне «хварэе» класікай. Разам рыхтуюць літаратурны вечар, сустрэчу з выпускнікамі мінулых год і проста гуляюць па гораду.

Ёсць на аддзяленні свая газета «Рабфакавец-73». Рэдагуе яе будучы журналіст Валодзя Ефанаў. Вучыцца Валодзю накіравалі адразу ж пасля заканчэння службы ў арміі. Таму нават у афармленні газеты адчуваецца армейскі почырк. Пра што расказвае «Рабфакавец»? Пра тое, як жывуць, што хвалюе.

РАДАСЦІ І ХВАЛЯВАННІ

Кожны панядзелак збіраецца разам партыйны і камсамольскі актыў. Расказваюць аб справах за тыдзень. Раяцца, мяркуюць, спрачаюцца. Жыллёва-бытавая камісія партбюро на чале з В. У. Каралём рыхтуе чарговую справаздачу аб справах у інтэрнаце. Зіна Дарашчонак, камсорг групы філолагаў, расказвае, што Тарасевіч і Шчарбіна, у якіх не ўсё ладзілася з вучобай, сталі займацца значна лепш. Абмяркоўваюць, як лепш выканаць пастанову камсамольскага сходу «Кожнай групе, кожнаму камсамольцу — ударную справу». Дарэчы, сход прайшоў вельмі бурна і цікава. Камітэт камсамола універсітэта прыслаў дакладчыкаў, а жадаючых выступаць у спрэчках было шмат. І гэты сход — не выключэнне. Так бывае заўсёды. Бо ёсць аб чым гаварыць, спрачацца, бо няма абыякавых...

Зараз усе рыхтуюцца да Ленінскага заліку «Рашэнні XXIV з'езда КПСС—у жыццё». Кожны камсамолец склаў асабісты комплексны план «Ідэям Леніна верныя», кожны абраў справу па душы: ці то правядзенне палітінфармацый, дапамога таварышу, удзел у выпуску насценнай газеты, ці то арганізацыя «агеньчыка» да Дня касманаўтыкі. Групы спаборнічаюць паміж сабой. Вынікі падводзяцца ў канцы семестра.

Вось ужо каторы раз вырашаюць, што рабіць з адстаючымі. Іх 15 чалавек. Яшчэ да першай сесіі было пастаўлена пытанне аб іх знаходжанні на аддзяленні. Доўга спрачаліся, раіліся. Нарэшце, узялі «на парукі», пашкадавалі, ці што. Дапамагалі ім, тлумачылі незразумелае. Некаторыя выправіліся, але не ўсе... І вось зноў павінен сабрацца камітэт камсамола і зноў вырашаць, што ж рабіць. Толькі ці дапаможа літасць тым, хто не проста лянуецца, а каму, скажам прама, цяжка вучыцца. Ці не робім мы «мядзведжую паслугу»? Аб гэтым задумваюцца слухачы.

І Валодзя Карагін, і сакратар камітэта камсамола Валера Жылінскі, і іншыя разумеюць, што не ўсё яшчэ добра: не навучыліся працаваць з кожным чалавекам асабіста, не заўсёды кантралююць свае рашэнні, адкрываючы тым самым шчылінку, у якую пралазіць фармалізм. Але на сваіх жа памылках вучацца.

ЗАМЕСТ ЭПІЛОГА

Толькі што празвінеў званок, і гаманлівы калідор апусцеў. Ціха ў аўдыторыях. Так ціха, што нават сонейка, заглянуўшы туды праз акно і ўбачыўшы людзей, здзівілася. Стукае аб дошку крэйда ў руках сінявокай дзяўчыны: H₂O+...

Л. ПЕРАСЫПКІНА.

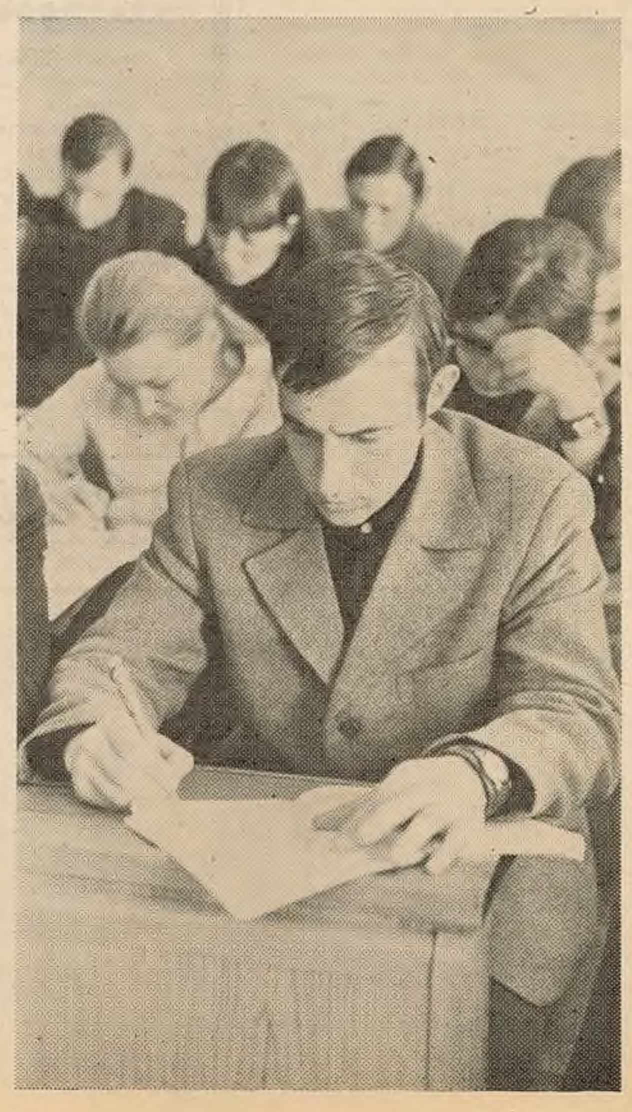

ЗБРОЯЙ КРЫТЫКІ

Штаб «Камсамольскага пражэктара» гістфака будуе сваю работу ў строгай адпаведнасці з распрацаваным планам: не менш двух разоў у месяц праводзяцца рэйды ў інтэрнат, правяраецца наведванне заняткаў, падрыхтаванасць студэнтаў да практычных, семінарскіх і г. д. Уся наша дзейнасць накіравана не толькі на выяўленне недахопаў, але і на іх папярэджанне. Напрыклад, парушальнікаў дысцыпліны ў выпусках «КП» мы не проста крытыкуем, а стараемся паказаць прычыны дрэннага ўчынку з тым, каб было павучальна для ўсіх студэнтаў. Такім жа чынам мы асвятлялі падрыхтоўку камсамольцаў да зімовай сесіі, дапамагаем правільна размеркаваць свой час.

Акрамя газеты, штаб «КП» рэгулярна выпускае баявыя лісткі і «маланкі», дзе адлюстроўваюцца найбольш вострыя і злабадзённыя пытанні вучэбнага, грамадскага і спартыўнага жыцця факультэта.

На жаль, камсамольскія бюро курсаў слаба рэагуюць на вострыя сігналы, у асноўным яны актывізуюцца толькі тады, калі справа даходзіць да выключэння камсамольца з універсітэта. Як жа яны рэагуюць? А яны... абвінавачваюць сябе: маўляў, не дагледзелі.

Самымі лепшымі нашымі памочнікамі і кіраўнікамі ў рабоце з'яўляюцца партыйнае бюро і дэканат факультэта. Аднак поспехі ў многім залежаць і ад саміх «пражэктарыстаў», ад іх жадання і ўмення працаваць. Добра спраўляюцца са сваімі абавязкамі члены штаба В. Ціханаў, Н. Касцюковіч, А. Невяроўскі.

Для таго, каб быць заўсёды ў курсе ўсіх падзей, у камсамольскіх групах былі выбраны пасты «КП» і праведзена вучоба «пражэктарыстаў». Аднак не быў своечасова назначан адказны ў камсамольскім бюро за каардынацыю дзейнасці гэтых пастоў, таму работа іх зрывалася. У першым семестры амаль не працавалі члены пастоў «КП» на аддзяленні філасофіі. На аддзяленні палітэканоміі пасты былі створаны толькі да зімняй сесіі. Лепшыя справы на аддзяленні гісторыі. Добра тут працуюць «пражэктарысты» Т. Пётух, О. Яроміна, О. Барысевіч.

У планах работы на II семестр больш увагі мы ўдзялілі дзейнасці добраахвотнай народнай дружыны факультэта, падрыхтоўцы мастацкай самадзейнасці да агляду-конкурсу, пытанням вучобы і адпачынку студэнтаў. Праведзена сумеснае пасяджэнне штаба «КП» і акадэмсектара камітэта камсамола, на якое былі выкліканы студэнты-хвасцісты. Тут былі высветлены прычыны запазычанасці і вызначаны тэрміны яе ліквідавання.

М. ЗЫЛЬ,
старшыня штаба «КП» гістфака.

АГЛЯД НАСЦЕННАГА ДРУКУ

З'ЯВІЛАСЯ ГАЗЕТА...

У натоўпе пачула: «Сёння ж, напэўна, новую газету павесілі. Пойдзем, паглядзім». І дзве дзяўчыны, што стаялі перада мной, накіраваліся да стэнда, на якім некалькі гадзін таму назад вывесілі газету матэматычнага факультэта. Там збіраўся натоўп...

У кожным корпусе з рознай перыядычнасцю з'яўляюцца насценгазеты, якія сканцэнтроўваюць у сабе ўсё самае цікавае з жыцця студэнтаў. Гэта — свайго роду падзея на факультэце. Газету чакаюць. І па настрою чытачоў, якіх яна сабрала ля сябе, можна зрабіць вывад, апраўдала газета гэтае чаканне ці не.

Мінулы тыдзень быў асабліва «ўрадлівым»: некалькі факультэтаў амаль адначасова выпусцілі новыя нумары насценных газет. Як заўсёды, спыняе ўсіх ля сябе газета ФПМ «Алгарытм». Дзякуючы яркаму, вясёламу афармленню яна літаральна ўпрыгожыла трэці паверх.

Афармленне насценнай газеты — вельмі важная справа, на якую трэба звяртаць максімум увагі. Не абавязкова выліваць на паперу ўсе колеры вясёлкі, але варта хоць бы прытрымлівацца элементарнай акуратнасці. Гэта датычыць рэдкалегіі спартыўнага выпуску гістфака «На старт». Апошні нумар цікава расказвае аб прайшоўшых спаборніцтвах, але калі б ён не быў такім брудным, толькі выйграў бы.

Калі чытаеш газету геафака «Мерыдыян», ствараецца ўражанне, што матэрыялы ў ёй змясцілі без усякай апрацоўкі. Адкуль узялася такая мова: «На первом курсе имеется комсомольское бюро в составе 7 человек, разделенное на секторы, ведущие свою работу»? Або яшчэ: «Академический сектор за первый семестр проводил работу недостаточно». А што азначае работа «по проверке общежитий в отношении порядка в комнатах, устранения недостатков и удовлетворения жалоб», праведзеная сектарам быту? Гэтыя цытаты ўзяты з перадавога артыкула газеты.

Своеасаблівы аўтарытэт заваявала гумарыстычная газета кафедры ядзернай фізікі «Антысмехатрон». Рэгулярна збіраюць натоўп яе свежыя нумары. Жарты «Антысмехатрона» распаўсюджваюцца за межы фізфака. Праўда, каб у поўнай меры адчуць спецыфічны гумар «Антысмехатрона», трэба, напэўна, быць фізікам, таму што ў ім смешнае тояць нават незразумелыя формулы.

Газета фізічнага факультэта «За навуку» пазычыла ў яго гумару ў свой сакавіцкі нумар, які паведамляе: «У нас у гасцях «Антысмехатрон». Але ж нешта доўга «гасціць» ён у газеце фізікаў, тым больш, што на кафедры ўжо вывешан новы нумар.

Што фізікі любяць жартаваць — вядома. Але дзеля якога гумару побач з красавіцкім нумарам «Антысмехатрона» вісіць пажаўцелы ад часу навагодні нумар газеты «Импульс» — незразумела. Ствараецца ўражанне, што яна не вытрымала канкурэнцыі са сваім гумарыстычным суседам.

У студэнцкім жыцці хапае гумару. Але ж не трэба лічыць, што насценная газета прызвана змяшчаць увесь на сваіх старонках. А часам здараецца, што газета, акрамя гумару, нічога больш і не дае.

Заслугоўвае ўвагі работа рэдкалегіі «Алгарытма». Нават святочны нумар, якому даравальна было б аддаць больш месца забаўным матэрыялам, мае рубрыкі «Агенцтва камсамольскіх навін», «Хроніка СНТ», «Весткі з інтэрнатаў».

Шмат павучальнага ёсць у газеце біёлагаў. Яна неаднаразова заслугоўвала пахвалы. У газеты бездакорнае афармленне, выразная мова. «Віта» не імкнецца толькі смяшыць чытачоў. Яна прымушае іх думаць. Напрыклад, аб тым, як узаемазвязаны паспяховасць і грамадская работа. Дарэчы, гэта адзіная газета, якая мае дату выпуску і подпіс рэдкалегіі.

Чаму для некаторых газет стала традыцыяй змяшчаць матэрыялы без подпісаў? Гэта надае ўсяму нумару адценне нейкай абыякавасці рэдакцыі і да чытача і да матэрыялаў.

Апошні нумар газеты «Рошым любую задачу» (матэматычны факультэт), як ні дзіўна, не мае ніводнага подпісу. Тое ж самае ўяўляе сабой і выпуск «Камсамольскага пражэктара» матфака. Здымкі, зробленыя ў інтэрнаце № 7, напэўна ж, змешчаны з мэтай пакрытыкаваць неахайнасць некаторых жыхароў інтэрната, але няма ніводнага радка, які б каменціраваў іх. Таму ж рэйду ў інтэрнат № 7 прысвечан і «КП» фізфака. Тут зроблена спроба даць сякія-такія подпісы да даволі выкрывальных здымкаў.

Што датычыць выпускаў «Камсамольскага пражэктара», то тут трэба адзначыць хімічны факультэт. Ужо адно тое, што «КП» мае спецыяльную дошку, гаворыць, наколькі сур'ёзна тут ставяцца да яго. «Камсамольскі пражэктар» хімфака не толькі вышуквае недахопы, ён аналізуе прычыны іх паяўлення.

На хімфаку да насценгазеты прышпілена аб'ява аб пасяджэнні рэдкалегіі. Недзе ў задумах ужо існуе новы нумар газеты. Няхай ён будзе дзелавіты і разважлівы, як «Віта», вясёлы, як «Антысмехатрон», і па-свойму непаўторны!

Т. ЗАСІМ.

НАТАТКІ АБ ПРАЦОЎНЫМ СЕМЕСТРЫ

Працоўны семестр 1973 года прысвечан 50-годдзю прысваення камсамолу імя У. І. Леніна. Па разнарадцы Мінскага абласнога СБА універсітэт накіруе на будоўлі краіны 1850 чалавек — 44 атрады.

Нашы студэнты будуць працаваць у Малдаўскай ССР —200 чалавек, у Томскай вобласці—250 чалавек, Уральскай вобласці — 400 чалавек, Гомельскай вобласці — 80 чалавек, Мінскай вобласці — 530, г. Мінску — 170, Гурзуфе — зводны атрад са 110 чалавек. Мінскі рэзерв праваднікоў Беларускай чыгункі — 50 чалавек, інтэратрады — 60 чалавек.

Створаны штаб працоўных спраў універсітэта, штабы факультэтаў, складзены планы работы.

Цяпер складаецца план праходжання медыцынскага агляду, пачалася вучоба камандзіраў і камісараў, рыхтуецца расклад заняткаў па тэхніцы бяспекі, фарміруюцца агітбрыгады, распрацоўваюцца іх рэпертуар, камплектуюцца бібліятэкі для сельскіх школ. Вядзецца інтэнсіўная работа па ўсіх напрамках. А пакуль не раз'ехаліся, «байцы ўспамінаюць мінулыя дні».

НА ДАЛЁКАЙ СТАНЦЫІ САНДЖЫК

— У мінулым годзе, пасля заканчэння другога курса, мы з Віктарам вырашылі зноў прыняць удзел у трэцім семестры, — працягвае гутарку Уладзімір Вайтовіч. — Падалі заявы. Але нас залічылі ў розныя атрады.

Байцоў студэнцкага будаўнічага атрада «50 год СССР», у якім мне давялося працаваць, накіравалі ў Сібір. На пятыя суткі цягніка гаварыў нам шчырыя словы падзякі.

За час работы мы асвоілі 35 тысяч рублёў, многія байцы ўзнагароджаны ганаровымі граматамі і каштоўнымі падарункамі.

...ным майстрам. Часта мы запрашалі ў госці нашых суседзяў —студэнтаў з Магілёва, арганізоўвалі спартыўныя гульні, гутаркі, сумесныя невялікія паходы па тайзе, глядзелі фільмы. За работу нас прэміравалі.

Вельмі хочацца пажадаць будучым байцам студэнцкіх будатрадаў, асабліва тым, хто едзе ўпершыню, не гублядзь дарэмна час, наведваць курсы па набыццю спецыяльнасці. Гэта вельмі спатрэбіцца.

НА КАЗАХСТАНСКАЙ ЗЯМЛІ

— Мой трэці семестр 1972 года? — перапытаў Віктар Пазняк. — Калі Валодзя ехаў у Сібір, наш атрад у той жа час трымаў кірунак у Джаныбекскі раён Уральскай вобласці. Ёсць там маленькая станцыя Сайхін. Вось яна і была пунктам назначэння атрада «Зубронак».

Мясцовасць тую не параўнаеш з лясной беларускай. Нават травінкі не ўбачыш. Адзін толькі раз за ўвесь час прайшоў кароткачасовы дожджык. Пад нагамі мяккі, як снег, пясок. Днём ён вельмі гарачы, апякае ногі, нібы агнём. Іншы раз падымалася пясчаная бура. Гарачыя пясчынкі джалілі, нібы пчолы. Але праца не спынялася.

МОЙ РОДНЫ КУТ

Мне пашанцавала. У пакоі інтэрната я застаў не толькі Віктара Пазняка, з якім дамовіўся сустрэцца, але і яго сябра, таксама студэнта трэцяга курса факультэта прыкладной матэматыкі Уладзіміра Вайтовіча. І таму расказ аб іх першым удзеле ў трэцім працоўным семестры аказаўся больш поўным. У будаўнічым атрадзе «Юбілейны», які працаваў летам 1971 года ў Бярэзінскім раёне Мінскай вобласці, Уладзімір быў камісарам, а Віктар — намеснікам камандзіра, Віталя Дамана.

Віктар Пазняк успамінае:

— У нашым атрадзе было 26 чалавек. У асноўным усе студэнты ФПМ. Працавалі на ўзвядзенні жывёлагадоўчай фермы на дзве тысячы галоў, а таксама будавалі механічныя майстэрні ў адным з калгасаў. Гэта быў першы ў нашым жыцці трэці семестр. Байцы падабраліся дружныя, працавалі з агеньчыкам.

Цяпер іншы раз пачуеш: у Беларусі, маўляў, працаваць не цікава. Вось паехаць бы ў Сібір ці, у горшым выпадку, у Казахстан — справа зусім іншая. Там рамантыка... Краіну пабачыш і работы хоць адбаўляй. Ды і матэрыяльны стымул значна вышэйшы.

Вядома, такія студэнты памыляюцца. Бо без першапачатковай падрыхтоўкі вельмі цяжка ў саставе будаўнічага студатрада ехаць за межы рэспублікі. Памяркуйце самі: многія студэнты не маюць патрэбных працоўных навыкаў, не валодаюць спецыяльнасцю, а ўсё гэта і дае права на ўдзел у так званых «лакальных» будоўлях. І яшчэ, студэнт тут пазнае калектыў, адкрывае сябе для сябе, набывае веру ў свае сілы, у сілу будатрада, праходзіць першую загартоўку.

Уладзімір Вайтовіч дапаўняе сябра:

— Вядома, у рабоце здараліся і перабоі па віне мясцовых арганізацый. Не падвозілі ў тэрмін будаўнічыя матэрыялы, іншыя неабходныя прылады. Але ніводная хвіліна не прапала дарма. Наша агітбрыгада выступіла з трыма канцэртамі перад мясцовым насельніцтвам, было прачытана шмат лекцый, праводзілі палітінфармацыі. Рэгулярна выходзіла насценная газета «Янтар». На яе старонках мы расказвалі аб сваіх поспехах і няўдачах.

Актыўна ўдзельнічалі ў грамадскім жыцці і добра працавалі нашы в'етнамскія сябры, што былі ў атрадзе. Чынь Зань Данг, Ле Конг Кві, Нгуен Кань Нам паказвалі ўзоры працавітасці і майстэрства.

Аднойчы байцам будаўнічага атрада давялося ўступіць у адзінаборства з агнём. Паблізу загарэўся лес. Мы дапамаглі хутка ліквідаваць пажар. І было прыемна, калі прадстаўнік райкома гаварыў...

...нік спыніўся непадалёку ад таёжнай станцыі Санджык. Мы амаль усе ўпершыню бачылі сібірскія прасторы, прыгажосць тago краю. Вакол тайга сінела непраадольнай сцяной. Глеба балоцістая, камароў мільёны. Вось дзе, думаем, рамантыка!

Перагаворы, якія правялі камандзір і камісар — студэнты ФПМ Анатоль Трухановіч і Анатоль Новікаў,— прайшлі паспяхова. Пад жыллё нам адвялі некалькі домікаў, што стаялі на паляны. Бліжэйшы населены пункт знаходзіўся ў пяці кіламетрах. Праўда, непадалёку мы выявілі стаянку яшчэ аднаго студэнцкага будатрада — «Днепр-72» з Магілёўскага машынабудаўнічага інстытута.

Рабочы дзень працягваўся з сямі раніцы да дзевяці гадзін вечара з невялікім перапынкам на абед. Працавалі на будоўлі вакзальнага комплексу, рамантавалі чыгуначнае палатно. Вось дзе спатрэбіліся навыкі, набытыя на будоўлях Беларусі! Прыкладам падавалі Уладзімір Гапееў, Аляксандр Шабуня, Іван Касценка, Ганна Навумава. Дзякуючы дружнай і ўмелай рабоце (кожны меў спецыяльнасць) мы асвоілі звыш 150 тысяч рублёў.

Не трэба думаць, што за работай байцы не бачылі «свету белага», хаця паспявалі, трэба сказаць, на зайздрасць іншым кваліфікаваным майстрам...

Многія будатрадаўцы набылі тут сумежныя спецыяльнасці бетоншчыкаў, муляраў, мантажнікаў. Мы будавалі дзве школы і інтэрнат, некалькі жылых памяшканняў, рэзервуары для вады. Асвоілі 120 тысяч рублёў.

Асаблівa цяжкім быў першы дзень працы. Вельмі стаміліся. Жара невыносная. Пот залівае вочы... Але потым нічога, прывыклі. За час работы было праведзена тры камсамольскія сходы. На іх меркавалі, як павысіць прадукцыйнасць, падводзілі вынікі работы.

У вольны час пабывалі ў Валгаградзе, наведалі Мамаеў Курган, дом Паўлава, іншыя гістарычныя мясціны. Па дарозе дадому спыніліся ў Маскве, знаёміліся з горадам, хадзілі на спатканне з У. І. Леніным у Маўзалей.

Сёлета мы з Уладзімірам зноў збіраемся стаць байцамі СБА. Маё пажаданне студэнтам, якія ўпершыню будуць удзельнічаць у працоўным семестры: быць моцна звязанымі дружбай, бо яна — залог поспеху.

В. ЗАДАЛЯ.
(Прэс-цэнтр камітэта камсамола).

ДОЎГ КОЖНАГА

Усеагульнае абавязковае навучанне насельніцтва абароне ад зброі масавага паражэння — адно з важнейшых мерапрыемстваў грамадзянскай абароны СССР.

Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР і штаб грамадзянскай абароны г. Мінска і Мінскай вобласці ў якасці галоўнай на 1972-1973 вучэбны год вылучылі задачы: палепшыць навучанне кіруючага і камандна-начальніцкага саставу грамадзянскай абароны і разгарнуць на гэтай аснове падрыхтоўку асабовага саставу аб'ектавых фарміраванняў, звярнуць увагу на практычныя мерапрыемствы па абароне насельніцтва ад уздзеяння зброі масавага паражэння, вядзенню выратавальных і неадкладных аварыйна-аднаўленчых работ, а таксама па барацьбе са стыхійнымі бедствамі.

Падрыхтоўка кіруючага і камандна-начальніцкага саставу праводзіцца на рэспубліканскіх, абласных курсах, на курсах накіравання і непасрэдна на аб'екце.

Навучэнне супрацоўнікаў і аспірантаў універсітэта ў бягучым навучальным годзе праводзіцца па выдадзенай у 1972 годзе 20-гадзіннай праграме ўсеагульнага абавязковага мінімуму ведаў па абароне ад зброі масавага паражэння. Асобы, якія ўваходзяць у састаў неваенізаваных фарміраванняў грамадзянскай абароны, акрамя таго, вучацца па спецыяльнай праграме.

Адказнасць за арганізацыю навучання супрацоўнікаў і аспірантаў ускладзена на дэканаў факультэтаў, загадчыкаў кафедр, лабараторый і аддзелаў універсітэта. Праведзены двухдзённыя метадычныя зборы кіраўнікоў заняткаў. Заняткі па медыцынскай тэме праводзяцца выкладчыкамі кафедры грамадзянскай абароны і медперсаналам палікліністычнага аддзялення.

Асаблівая ўвага на ўсіх занятках павінна быць удзелена маральна - псіхалагічнай падрыхтоўцы насельніцтва, выпрацоўцы ўпэўненасці ў эфектыўнасці праводзімых мерапрыемстваў і мер па абароне ад зброі масавага паражэння, выхаванню стойкасці, высокай арганізаванасці і дысцыпліны, гатоўнасці выконваць абавязкі па грамадзянскай абароне ў самых складаных абставінах.

Вывучэнне праграмы завяршаецца здачай нарматываў. Кіраўнік заняткаў прапаноўвае кожнаму выканаць 3—4 нарматывы з розных аддзелаў (карыстанне індывідуальнымі і калектыўнымі сродкамі абароны, правядзенне выратавальных работ, аказанне медыцынскай дапамогі). Па кожнаму нарматыву выстаўляюцца адзнакі, пасля чаго выводзіцца агульная адзнака за адпрацоўку ўсёй праграмы.

Пры ацэнцы выканання нарматываў улічваюцца памылкі, указаныя ва ўмовах. Нарматыў лічыцца выкананым, калі падтрыманы ўмовы яго выканання і правілы тэхнікі бяспекі.

Да здачы нарматываў у тэрмін не прыцягваюцца асобы, якія дасягнулі пенсійнага ўзросту.

Вывучэнне гэтага мінімуму з'явіцца таксама падрыхтоўкай да здачы норм Усесаюзнага комплексу ГПА па раздзелу абароны ад зброі масавага паражэння.

Залікі па грамадзянскай абароне прымаюцца ад усіх асоб, якія ўдзельнічаюць у здачы Усесаюзнага комплексу ГПА, уключаючы і тых, хто мае пасведчанне аб заканчэнні курсаў грамадзянскай абароны.

Кожны, хто здае залік, павінен адказаць на 2—3 тэарэтычныя пытанні і выканаць 1—2 прыёмы, указаныя ў патрабаваннях і нормах комплексу па грамадзянскай абароне.

У верасні і кастрычніку 1973 г. будуць праведзены спаборніцтвы па грамадзянскай абароне на факультэтах, кафедрах, у лабараторыях і аддзелах, а таксама агульнауніверсітэцкія, і падрыхтавацца да іх трэба як мага лепш.

В. КАСАЧОЎ,
начальнік штаба грамадзянскай абароны аб'екта.

ДНІ ДОНАРА

Донар — чалавек, які дорыць жыццё другому чалавеку. Донарская кроў — вялікі гаючы сродак, які часта нельга замяніць ніякімі лякарствамі. Ні адна цяжкая і працяглая аперацыя не абыходзіцца без пералівання крыві. Донарская кроў шырока прымяняецца пры хірургічных, многіх унутраных, інфекцыйных, дзіцячых і іншых захворваннях. Неабходна яна і ў радзільных дамах.

З донарскай крыві рыхтуюць каштоўныя прэпараты, шырока прымяняемыя ў практыцы лячэбных устаноў. Як лячэбны метад пераліванне крыві, а таксама прымяненне яе кампанентаў не маюць сабе роўных па шырыні прымянення і сіле ўздзеяння. У нашай краіне з многамільённым насельніцтвам неабходнасць у донарскай крыві надзвычай вялікая. Тыя, хто дае сваю кроў для выратавання людзей, дастойныя самай высокай павагі. Донарам можа быць кожны практычна здаровы чалавек ва ўзросце ад 18 да 60 год.

Перад дачай крыві донар атрымлівае лёгкае снеданне, а пасля — абед. Яму прадастаўляецца два дні адпачынку. Пры жаданні донар можа далучыць гэтыя дні да чарговага адпачынку, атрымліваючы пры гэтым свой сярэдні заработак. Студэнтам прадастаўляецца адпачынак на 5 сутак на аснове даведак з інстытута пералівання крыві і паліклінікі універсітэта. Кроў у донара дазваляецца браць з інтэрвалам не менш, чым у 8 тыдняў.

Для здаровых людзей донарства бясшкоднае. А клінікі, бальніцы горада Мінска адчуваюць вострую патрэбу ў донарскай крыві.

У нас ва універсітэце вучацца многія студэнты, якія далі бязвыплатна кроў шматразова, а такія, як Н. Штыронак, В. Кандрацюк, Т. Алейнік, А. Яфімаў, С. Яўсігнеева, В. Грыгор'еў, далі кроў па 6—7 разоў. Дзевяць студэнтаў далі кроў па 5 разоў, 22 студэнты — па 4 разы, 30 студэнтаў—па 3 разы. За актыўны ўдзел у бязвыплатным донарстве загадам рэктара аб'яўлена падзяка 70 студэнтам і супрацоўнікам універсітэта, а Кастрычніцкі раённы камітэт Таварыства Чырвонага Крыжа ўзнагародзіў 8 студэнтаў падарункамі.

Слаба, на жаль, удзельнічаюць у патрыятычным бязвыплатным донарстве рабочыя, служачыя і прафесарска-выкладчыцкі састаў, БДУ, за выключэннем кафедры педагогікі і псіхалогіі.

Адпаведна графіку горада, універсітэту ўстаноўлены на першае паўгоддзе 1973 г. два дні донара — 23 і 24 красавіка.

Забор крыві будзе праведзен у памяшканні паліклінікі універсітэта з 10 да 16 гадзін. Лячэбныя ўстановы горада Мінска спадзяюцца, што студэнты, рабочыя, служачыя і прафесарска-выкладчыцкі састаў універсітэта актыўна прымуць удзел у бязвыплатным донарстве і дадуць сваю кроў для лячэбных мэт.

В. ЦІМАФЕЕЎ,
старшыня камітэта Таварыства Чырвонага Крыжа БДУ.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ — НАШЫ СЯБРЫ

Ва ўсім свеце бурнымі тэмпамі развіваецца навука і тэхніка. Аб'ём навуковых ведаў у сярэднім падвойваецца кожныя 5—10 год. Адпаведна пастаянна расце колькасць людзей, занятых разумовай працай. Акадэмік Берг падлічыў, што калі ў сярэдзіне XIX стагоддзя з усёй энергіі, вырабляемай і спажываемай на зямлі, 94 працэнты прыходзілася на мышачную сілу чалавека і хатніх жывёл, то сёння сіла мускулаў выкарыстоўваецца толькі на адзін працэнт.

Студэнты і навуковыя супрацоўнікі значную частку свайго часу праводзяць у аўдыторыях, бібліятэках, лабараторыях. Разумовая праца, акрамя неабходнага для грамадства і, безумоўна, цікавага працэсу набыцця ведаў, і стамляе чалавека. Стамляецца мозг. Вялікая нагрузка падае на нервовую сістэму. Паніжаецца сіла і рухомасць коркавых працэсаў. Акрамя таго, малярухомая, сядзячая поза садзейнічае зніжэнню ўзроўню абмену рэчываў і акісляльна - аднаўленчых працэсаў, паяўляюцца застойныя з'явы ў вобласці брушных органаў і ніжніх канечнасцей.

Пры напружанай разумовай працы павышаецца ціск крыві ў скроневых артэрыях, павялічваецца тонус артэрый галавы. Як вынік гэтага, паяўляюцца адчуванне цяжкасці ў галаве і галаўныя болі. Адначасова пагаршаюцца такія псіхічныя працэсы, як уважлівасць, памяць, успрыняцце.

З мэтай захавання добрай разумовай працаздольнасці неабходна рабіць перапынкі для адпачынку ў залежнасці ад напружання работы. Найлепшым чынам энергія коркавых клетак аднаўляецца, калі ў час перапынку даваць сабе не пасіўны, а актыўны адпачынак — прагулка, невялікі комплекс фізічных практыкаванняў.

Чалавек здаўна надаваў фізічнай культуры вялікае значэнне. Стройная сістэма фізічных практыкаванняў у Грэцыі, Рыме, розныя спаборніцтвы, гульні многіх народаў — важнае пацвярджэнне гэтага. Лепшыя ўрачы Усходу, Індыі, Грэцыі надавалі вялікае значэнне фізічным практыкаванням у падтрыманні здароўя чалавека і вылечванні яго ад многіх захворванняў, у першую чаргу сардэчна-сасудзістых.

Шматлікія псіхафізічныя даследаванні паказваюць добры ўплыў фізічнай культуры і спорту на чалавека любога ўзросту. Паляпшаецца сардэчна-сасудзістая сістэма, умацоўваецца сардэчная мышца, нармалізуецца крывяны ціск, павышаецца эластычнасць крываносных сасудаў, памяншаецца перыферычнае супраціўленне крыві. Адсюль — лепшы настрой, больш паспяхова ідзе праца. Вось чаму фізічныя практыкаванні павінны стаць абавязковымі, жыццёва неабходнымі для чалавека разумовай працы. Студэнту і навуковаму супрацоўніку трэба планаваць пэўную частку дня на заняткі фізічнай культурай і спортам.

Захаванне і ўмацаванне здароўя кожнага грамадзяніна нашай краіны не толькі яго асабісты клопат, але і сацыяльна-эканамічная праблема ў маштабах усёй дзяржавы. Нездарма Камуністычная партыя і Савецкі ўрад многа ўвагі ўдзяляюць развіццю фізічнай культуры і спорту, лічачы фізічнае выхаванне неад'емнай часткай камуністычнага выхавання, а фізічную культуру—састаўной часткай сацыялістычнай культуры.

У далейшым мы спынімся на відах фізічных практыкаванняў, якія можна рэкамендаваць чалавеку разумовай працы для самастойных заняткаў.

У. РЭЙЗІН,
ст. выкладчык кафедры фізвыхавання і спорту.

У АДНАЎЛЕННЕ ТРАДЫЦЫЙ

Чатыры дні ў канцы сакавіка ў новым корпусе Магілёўскага педагагічнага інстытута праходзіла першынство вну Беларусі па фехтаванню. Такія спаборніцтвы з'яўляюцца самымі вялікімі ў рэспубліцы і выклікаюць ажыўленую цікавасць.

У першынстве прынялі ўдзел 174 чалавекі з 15 вну, такія прызнаныя калектывы, як ІФК, РТІ, Гомельскага дзяржаўнага універсітэта і іншыя.

Барацьба ў асабістым першынстве разгарэлася з першай ступені. Трэнеры настройвалі спартсменаў змагацца за кожны ўкол, за кожную перамогу, бо толькі 12 першых месц давалі залік камандзе. З-за высокай спартыўна-тэхнічнай падрыхтоўкі студэнтаў канкурэнцыя была надзвычай моцнай. Так, у жаночай рапіры выступала 26 кандыдатаў і майстроў спорту, у шпазе — 17, рапіры — 16, шаблі — 15.

У асабістых спаборніцтвах у нашай камандзе лепш за ўсіх выступіў майстар спорту аспірант біяфака Аляксандр Нечапурэнка, які, прайграўшы адзін бой у фінале, заняў другое месца. У мужчынскай рапіры паспяхова выступаў студэнт І курса юрфака Сяргей Барадзін (6 месца), у жаночай — студэнтка І курса гістфака Таццяна Дронь (10 месца). Астатнія ўдзельнікі занялі больш скромныя месцы і заліковых ачкоў камандзе не далі.

Калі асабістыя спаборніцтвы для нашых спартсменаў прайшлі параўнальна паспяхова, то выступленні ў камандных былі проста сенсацыйнымі. Першымі парадавалі нашы саблісты Ю. Гафо, А. Швайко (фізфак) і М. Шубіч (журфак), якія, паспяхова прайшоўшы папярэднія спаборніцтвы, разграмілі з лікам 5:1 моцную каманду інстытута замежных моў, ва ўпартай барацьбе выйгралі ў каманды РТІ і занялі чацвёртае месца ў фінале. Другой нечаканасцю з'явілася другое месца ў рапірыстаў (С. Барадзін — юрфак, В. Парткоў — выпускнік хімфака, В. Барадачэнка — юрфак). Выступленне шпажыстаў А. Нечапурэнкі (аспірант біяфака), С. Мяснікова (лабарант кафедры фізвыхавання) і У. Лісоўскага (студэнт фізфака) і іх другое месца ўжо былі сустрэты як належныя. Н. Радзюк (філфак), Т. Дронь (гістфак), Т. Васючкова (ФПМ), паспяхова дайшоўшы да фіналу і прайграўшы БПІ, занялі трэцяе месца.

У камандных спаборніцтвах па ўсіх відах зброі першыя месцы заняў ІФК. Спартсменам універсітэта дасталася другое месца. Гэта з'яўляецца вялікім дасягненнем калектыву нашых фехтавальшчыкаў і можа паслужыць добрым пачаткам у аднаўленні багатых традыцый нашай секцыі.

В. ХРЭНАЎ,
ст. выкладчык кафедры фізвыхавання і спорту.

На здымках: (злева) шпажысты БДУ, заняўшыя другое месца (злева направа) Уладзімір Лісоўскі, Сяргей Мяснікоў і Аляксандр Нечапурэнка; (справа) паядынак паміж А. Нечапурэнкам і І. Цітовым (ІФК).

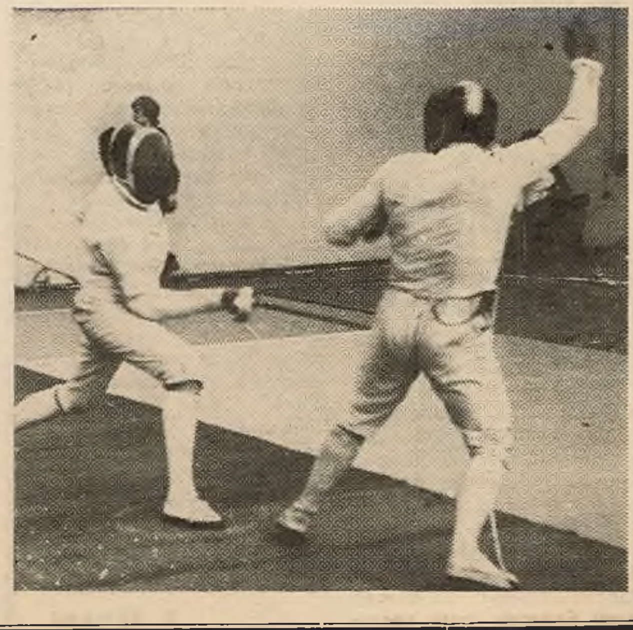

АДЗІНАЯ МОВА АСК

У кастрычніку гэтага года ў Маскве адбудзецца агульнасаюзны семінар па тэме «Праблемы інфармацыйнага забеспячэння аўтаматызаваных сістэм кіравання». Аб работах, накіраваных на рашэнне абмяркоўваемай праблемы, расказвае кандыдат тэхнічных навук, намеснік дырэктара УНДІ тэхнічнай інфармацыі, класіфікацыі і кадзіравання Дзяржстандарта СССР Ю. І. БЛАХІН.

Аўтаматызаваныя сістэмы кіравання (АСК) усё шырэй уваходзяць у паўсядзённае жыццё народнай гаспадаркі краіны. У бягучай пяцігодцы, у адпаведнасці з Дырэктывамі XXIV з'езда КПСС па пяцігадоваму плану, неабходна разгарнуць работы, якія ставяць сваёй мэтай стварэнне агульнадзяржаўнай аўтаматызаванай сістэмы збору і апрацоўкі інфармацыі для ўліку, планавання і кіравання народнай гаспадаркай на базе дзяржаўнай сеткі вылічальных цэнтраў і адзінай аўтаматызаванай сеткі сувязі краіны.

Электронныя памочнікі — хуткадзейнічаючыя вылічальна - рашаючыя канструкцыі, якія выкарыстоўваюцца АСК, дазваляць рэзка ўзняць эфектыўнасць кіравання вытворчасцю, будуць садзейнічаць гарманічнаму развіццю галін народнай гаспадаркі.

Адной з найбольш важных і складаных задач пры стварэнні АСК з'яўляецца класіфікацыя і кадзіраванне. Як вядома, уся інфармацыя, якая закладваецца ў электронна - вылічальную машыну, павінна быць пераведзена на асобую «машынную мову», якая ўяўляе сабой сістэму абазначэнняў, шыфраў і кодаў.

Карыстаючыся такой мовай, можна хутка перадаваць па каналах сувязі любыя звесткі ў выглядзе электрамагнітных сігналаў, уводзіць іх у «памяць» машыны, доўга захоўваць і, па меры неабходнасці, атрымліваць для выкарыстання.

Аднак кадзіраванне—своеасаблівы «пераклад» звычайных паняццяў на «машынную мову» — гэта толькі адзін з этапаў у рабоце па інфармацыйнаму забеспячэнню АСК, прычым этап не самы складаны.

Значна больш працаёмкім у радзе выпадкаў аказваецца працэс класіфікацыі — падрыхтоўка, сістэматызацыя існуючых паняццяў, іх расстаноўка ў строга акрэсленым парадку, адпавядаючаму значнасці кожнага з іх.

Цяжкасцей тут нямала. Перш за ўсё, савецкая народная гаспадарка сёння мае вялікую наменклатуру аб'ектаў. Так, адных толькі таварных відаў прадукцыі ў нашай краіне налічваецца некалькі мільёнаў, і гэта колькасць няспынна расце.

Але і гэта не ўсё. Нярэдка аднолькавыя вырабы выпускаюцца на многіх прадпрыемствах пад рознымі назвамі. Бывае і наадварот — зусім розныя вырабы называюць аднолькава. У ходзе стараннага вывучэння спецыялісты - тэрмінолагі «ўзаконьваюць» найбольш часта ўжываемыя і дакладныя назвы, якія і выкарыстоўваюцца пры класіфікацыі.

Больш сямі год вядзецца ў нашай краіне работа па стварэнню агульнасаюзнага класіфікатара прадукцыі. Каб уявіць яе маштабы, дастаткова сказаць, што ў канчатковым выглядзе класіфікатар будзе перавышаць 150 тамоў.

Кожны від прадукцыі, няхай гэта маленькая шайба ці трактар, духі ці магнітафон, абазначан тут дзесяцізначным лікам. Першыя шэсць лічбаў адлюстроўваюць агульную характарыстыку вырабу, чатыры апошнія служаць свайго роду рэгістрацыйным нумарам канкрэтнага віду прадукцыі.

У бліжэйшы час гэты класіфікатар будзе перададзен для выкарыстання. І любая інфармацыя аб прадукцыі на прадпрыемстве, у межах галіны або агульнадзяржаўным маштабе, будзе выкарыстоўвацца АСК толькі на базе гэтага асноўнага, адзінага для ўсіх дакумента.

Між тым, работы па класіфікацыі і кадзіраванню становяцца ўсё больш інтэнсіўнымі. Выкарыстоўваючы вопыт, накоплены пры стварэнні першага ў краіне класіфікатара прадукцыі, спецыялісты, якія прадстаўляюць вядучыя галіны прамысловасці, пад метадычным кіраўніцтвам УНДІ тэхнічнай інфармацыі, класіфікацыі і кадзіравання, прыступілі да распрацоўкі цэлага комплексу класіфікатараў.

Гэты комплекс, ахопліваючы практычна ўсе без выключэння аб'екты, інфармацыя аб якіх так ці інакш неабходна ў ходзе кіравання народнай гаспадаркай, стане неад'емнай часткай, інфармацыйнай базай сеткі АСК у краіне.

Рэдактар А. А. НІКОЛЕНКА.

Наш адрас: г. Мінск, Універсітэцкі гарадок, геаграфічны корпус, п. 14. Тэлефон — 22-07-19.
Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Заказ 399. АТ 07156